

Det här är stora hundar som älskar att springa. På vintern åker jag skidor med dem och på barmark springer jag och cyklar. De är starka och ser de något spännande i vägkanten då gäller det att hålla emot”.

VARDAGENS ARBETE BYGGER UPP HUNDEN

FOTO: Tobbe Nilsson. TEXT: Anna Dahlgren.

Vi ser dem i nästan varje gård. De finns i nästan varje hem. De finns i de flesta människors hjärtan. Vi pratar om människans bästa vän - hunden! Det finns hundratals olika hundraser. I norra Dalarna, närmare bestämt i Särna finns ett stort intresse för jakt och här finns det naturligtvis många jakthundar. Så har det varit i alla tider. Det är inget märkvärdigt med det. Det är vanligt. Det är ovanligare att man inte jagar och inte har hund.

Martin Olsson är en av dem som äger en jakthund. Hon är av rasen jämthund. Kortfattat är det en stor hund som jagar älg. Dimma är bara en ungtik och föddes i februari 2013. Martin hoppas mycket på Dimma inför kommande jakter. Jag träffar Martin och hans fru Ulla en vanlig dag mellan deras pass som ambulanssjukvårdare. På min fråga om varför de har hund så svarar Martin.

– Jag är upp vuxen med hundar, lika

så Ulla. För mig som för många andra är det självklart att ha en hund som familjemedlem. Som vuxen har jag haft sex finnpetsar genom åren, två gråhundar och nu är det tredje jämthunden.

Vad är din uppfattning om Dimma nu när du haft henne ett tag?

– Ingen annan har varit så ”jagisk” som Dimma. Men det behöver inte vara po-

sitivt som jakthund. Blir de ”för jagiska” så kan det vara svårt med lydningen - de kanske inte vill släppa sitt byte. Dimma kanske inte fattar att man ska jaga tillsammans. Därför är det viktigt för mig att träna mycket i vardagen med en sådan hund som Dimma.

VARDAGENS SLIT ÄR MÖDAN VÄRD
Älgjakten pågår några veckor per år.

Septemberjakten är helig. Då ska hunden vara på topp och prestera som mest. I Dalarna pratar vi mycket om före och efter jakten. Så är det även för familjen Olsson. Martin svarar på min fråga om varför han jagar med hund?

– En tidig morgon när det är lite småkylligt i luften, solen går upp över fjällen och myrarna ligger och väntar, då är vardagens slit med hundens träning, från lydriad till motion värt allt! Jakten är fantastiskt rolig då, men det finns inga genvägar dit om man väljer att jaga med hund. Inga genvägar alls skulle jag vilja säga inom någon jakt. Det är inte så att vi direkt plockar fram henne från hundgården någon vecka före jakten. Det är vardagens arbete som bygger upp hunden. Vi i vår familj har sagt att motion, lydriad, hunden ska ha det bra, vara en familjemedlem är viktigt. De ska ha respekt för människor och vara snälla.

– De ska inte skälla inne heller flikar Martins fru Ulla in.

Dimma visar samtidigt upp hela sitt register för mig. Ulla lugnar ner henne. Ulla är också uppvuxen med hundar och är den självklara matten och ledaren för Dimma. Även för hunden Gizza, en treårig tik som ägs av sonen Fredrik.

Ulla går gärna ut med båda hundarna, men den dagliga fysiska träningen står Martin för.

– Det här är stora hundar som älskar att springa. På vintern åker jag skidor med dem och på barmark springer jag eller kanske helst cyklar. Då har jag varsin sele på dem, ett tvillingkoppel och jag har ett bälte i midjan. De är starka och ser de något spännande i väggkanten då gäller det att hålla emot, säger Martin.

JAKTLEDARENS ROLL

Martin är även jaktledare och det innebär ett extra ansvar. Ett ansvar som han gärna tar för sitt jaktlag. Det beror säkert på att i Martins jaktlag finns det en stark sammanhållning och ett starkt engagemang. Det är en bra ton mellan medlemmarna.

– Som jaktledare planerar man jakten, i vilka områden vi ska jaga, jag planerar i samråd med laget var passkyttarna ska sitta, en del vill gå långt men andra vill ha vägpass. Varje morgon bestämmer jag vilket vilt som ska skjutas. Säkerheten är viktig poängterar Martin. I uppdraget som jaktledare har jag också ansvaret för kontakten med markägare. Jag deltar i möten som jaktlagets representant. Sammanhållningen, kommunikationen och stämningen i laget

är viktig. Vi träffas en hel del även när det inte är jaktsäsong. Det är årsmöte på vårkanten. I samband med det kanske vi röjer pass eller huggar ved. På vårvintern kör vi ut saltsten med skoter. Vi träffas egentligen nästan dagligen. Det är en liten by.

VÄRDERA HUNDENS EGENSKAPER

Martin är väl insatt i det mesta om hundar, allra helst jakthundar, jaktledarens roll och ansvar, jaktprov, utställningar, regler och så vidare. Jaktprov är ett bra sätt att värdera hundens egenskaper.

– Provens ändamål är att under jägarmässiga former värdera hundarnas egenskaper som underlag för avelsarbetet. Jaktproven har även som mål att anpassa jakttegenskaperna till tidsenliga jakt- och viltvårdsförhållanden. Jag har valt att göra jaktprov med mina hundar. Då anmäler man sitt intresse till Dalarnas Älghundsklubb. Jaktprov innebär att det bara är ägaren och domaren som är ute i skogen med hunden. Domaren bedömer tretton moment sammanlagt under ett jaktprov. Det är bland annat; sökets omfattning, förmåga att finna älg, vilja att förfölja flyende älg. Hunden ska ”ställa” älg, skälla en viss tid och på ett visst sätt (skalltid, hörbarhet, täthet), så kallat ståndskall. Ägaren ska kalla på hunden och hunden ska gå till husse - samarbeta och lydriad. Älgan faller av jägaren, men inte på riktigt under ett jaktprov, berättar Martin.

För att träna på detta så har Martin den filosofin att hunden måste vara trygg i skogen. Han fortsätter:

– Hunden kan följa med på allt man själv gör i skogen. Vedhuggning, promenader, arbete - allt. Jag tränar mycket inkallning i skogen. Jag blåser i en tomhylsa och det har mina hundar lärt sig att komma på. Under jakten ska det inte gå för fort, hunden har under en jakt fullt upp med att hålla koll både på sin husse och på viltet. Man ska inte stressa. Hunden ska kunna söka i lugn och ro. Jag skulle vilja säga att sökandet efter vilt är det viktigaste. Tidigare hade jag finnspetsar och jagade bara småvilt. Sedan tog intresset för älgjakt över. Det är en härlig känsla att kunna gå med sin hund i skogen.

JAKT MED LÖSHUND

Martin kliar Dimma under hakan och Gizza vill genast bli uppmärksammas även hon.

– Tidigare jagade jag älg även i Ludvika-trakten. De ville gärna att vi skulle komma i år igen och jaga med dem. Idag, till skillnad

för på 60-70 talet så släpper man sin jakthund. Då gick man med hunden i koppel på jakten. Det berodde på att det fanns så mycket älg på den tiden. Jag har valt att inte jaga med hund i Ludvika längre. Där finns det för mycket varg. Jaktmarkerna runt Särna är stora och jag tycker att framtiden tillsammans med Dimma under höstjakten i hemskogen ska bli spännande, säger Martin.

LEVA MED JAKTHUND

Vit Mossens Dimma, som hon heter, är från Nordmaling och har några av de bäst meriterade föräldrar en jämthund kan ha. De heter Igor och Ina. Hur gör man för att köpa en hund som Dimma? frågar jag Martin.

– Det är inte bara att ringa till en som säljer jämthundar och be om att få köpa en valp. Det är säljaren som väljer om du får köpa eller inte. De begär referenser av köparen och så vill de gärna att man gör jaktprov och ställer ut henne, säger Martin.

Utställning är något man själv kan välja om man vill anmäla sin hund till men först krävs en godkänd HD-röntgen. HD är en förkortning för höftledsdysplasi, en felaktig utveckling av höftleden, en relativt vanlig skeletterubbning hos många hundraser. Dimmas röntgen är godkänd vilket innebär att hon får vara med på utställning i framtiden och även användas i avel.

LIVSSTIL

Efter att ha pratat med Martin förstår jag att det krävs mycket arbete och tid innan han kan ge sig ut på jakt med sin hund. Jakt- och hundintresset måste vara stort om man ska ta sig tid och råd till allt detta: jägarexamen, hantera vardagen med jobb och träning av hunden och sig själv, bra mat, hundskötsel, jaktprov, röntgen, utställningar, vapenlicens och inköp av vapen, vapensköp och annan utrustning, träna skytte, avlägga skjutprov, ordna jakträtt och plats i jaktlag, gå på jaktmöten, röja pass, veda pass, köra ut saltsten, ordna jaktkort, försäkringar och en hel del annat - men sedan kommer den efterlängjade septemberjakten vid foten av fjället i hemtrakterna som belöning... Och bonusen - viltkött på bordet.

Närmast är det höstens jakt som Martin och Dimma ser fram emot och tränar inför. Vi önskar dem en riktig skitjakt! *Gammalt skrock, i stället för att förstöra jägarens tur med att säga "lycka till".*

En tidig morgon när det är lite småkylligt i luften, solen går upp över fjällen och myrarna ligger och väntar, då är vardagens slit med hundens träning, från lydriad till motion värt allt!